

Տոգեւոր կառավարութեան 3 անդամները՝ աւագ անգամ եւ Աղեքսանդրոպոլի վիճակին Առաջ նորդ Արարատեան Աղեքս. Վ.ի նախագահութեամբ՝ պատահաւ ուղեցին լատին եպիսկոպոսին գրութեանն, որով կը պաշտպանէին իրենց ազգային արարողութիւնները, եւ այս առթիւ Արարատեան գրեց իր «Դիսապաշտպան Հանգիսարան», անուն գրութեան, որ խոր տպաւորութիւն թողցւոյ Եպիսկոպոսին վրայ: Գրութիւնը գաղափար կու տար Տայ եկեղեցւոյ Տնութեան եւ ընդհանրապէս ծիսակառարութեան մասին: Այսպէս շարունակուեցաւ քանի մի տարի՝ մինչեւ որ վրացացիները նոր երկպառակութիւն յարուցանելով՝ առիթ տուին լատին Եպիսկոպոսին գործակալ միջնորդելու: Այս վրացացիները կ'ուզէին որչ իրաւունք ձեռք բերել Տայ-կաթողիկեայ եկեղեցիներու վրայ՝ թէ անտեսական եւ թէ վարչական մասանց մէջ, կը ձգտէին վրացերէնը հաստատել Տայ-կաթողիկեայ եկեղեցւոյ մէջ եւ իրենց դեկավարութեան ներքեւ հնազանդ երդրովին լատինացիներէ: Օրլովսկիի քաջաբերելովն այս վերջին ուղղութիւնը հետզհետեւ աւելի եւ աւելի զորացած՝ հրաւիրեց ընդհանրութեան ուշադրութիւնն, եւ լատին եպիսկոպոսն ի սկզբն պաշտպանելով վրացի-կաթողիկեայը՝ քանի մի իրաւունքներն արուեսցան այս վերջիններուն: Մի երկու եկեղեցւոյ անտեսական մատակարարութիւնն անցաւ ասոնց ձեռքը, Տոգեւոր վարչութեան մէջ իրենց կուսակից քահանայ մի ընդունուեցաւ, եւ վրացու-թիւնն սկսաւ. յաղթանակել, մինչեւ այս յաղթութեամբ խորհուրդացած՝ սկսան ոչ միայն Առաջնայի՝ այլ եւ Կաւկասիոյ ամէն կողման Տայ-կաթողիկեայ եկեղեցիներուն վրայ ալ պահանջուեցին անել: Այնուհետեւ լատինական կաթոլիկ աւելի պատուրէն սկսան գործադրուիլ: Բայց ինդոյն ամենէն աւելի հետաքրքրական կողմն այն է՝ որ այն միջոցին այս վրացի-կաթողիկ առաւանները բացարձակ ալ կը յայտնէին թէ՛ ոչ միայն իրենք կամ իրենց Տայրերն ու պապերը Տայ չէին, այլ եւ ոչ բովանդակ Կաւկասիոյ մէջ կաթողիկեայ Տայ կար, հայա բուրն ալ ծննդեամբ վրացի էին: Նաեւ Արգուրնոյ եւ Կարսի Տայ-կաթողիկեայն ալ՝ որոնք 1878ին պատերազմին վերջը միացան, նոյնպէս կը պիտուի թէ վրացի էին սերնդեամբ:

(Հարաւսեմի)

Գ. ՏՈՒՐՈՆՆ

ԺԱ. ԱՆՐԱՊԱՆՏԻՆ (ԴԵՂԱՊՈՐԹՈՒԹԻԻՆ)

Վանեայ բժշկականութեան վրայ Հետազոտութեանը մէջ ցարդ արուած ընդհանուր տեղեկութիւններն անտեսուած է թէ Դեղաբարձութիւնն, — որ բոս արդի ընթացից ունանց՝ իբրեւ առանձին գիտութիւն կը նկատուի, զատ եւ անշատ յայլ ամենայն մասանց բժշկական ուսմանց, մանաւնդ թէ ինքնին զանազան ճիւղեր բաժնուած է, — Տնոց մօտ ոչ միայն ամբողջացուցիչ մասն կը համարուէ բժշկականութեան, այլ նաեւ նոյն արուեստին գիտաւորացոյն մասանց մին կը կացուցանէր: Արեւմտեայ իսկ բժշկաբանաց մէջ սիւսակ կը գտնուի այն ամենայն որ կը վերաբերի Դեղաբարձութեան:

Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ նաեւ ամէն բժիշկ արդի բժշկաց պէս Դեղաբարձութեան վրայ կատարելով հմտութիւն ունենայլէ զատ, իբրեւ եւ արեւմտեայ Դեղաբարձութեան արուեստն ի գործ եւս պիտի դնէր: Այս անկյայտին սպառնացք են այն Դեղաբարձը կամ Կուսեայք որ յաճախութեամբ կը տեսնուին յամենայն բժշկարան: Բայց չեն պակսիր նաեւ պատմական անկախութիւնը եւ յիշատակութիւնը ի հաստատութիւնն ասպիկոզս: Զառաջագոյն տեսանք թէ Տնոցայն առորի բժշկաց մին, այն է՝ Դեւորք Մատուա, — Տայր Զովհաննու բժշկապետի՝ որոյ (որդուդի) վերադիրն եղած է Մատուայի որդին, — իւր ծննդեան (Հանտիսպուր) քաղաքն երեսուն տարի Դեղաբարձութեան արուեստն վարելէն ետեւ, Պաշտաւն եկած է իբրեւ բժիշկ մեծ առուն հանած է: Իսկ նոյն Դեւորքայ վերջիշեալ Զովհաննէն որդին, որ իւր Տօրն եւ այլ անուանի ուսուցաց առաջնորդութեամբ բժշկութիւն սորված էր եւ Խալիֆայից մայրաքաղաքին հռչակարար հիւանդանոցին վերակացութիւն կ'ընէր, հաւանադրեալ նոյն հաստաւ ծին մէջ ունէր նաեւ Դեղաբարձարան: Անշուշտ այս վերջին նշանաւոր Դեղաբարձ-բժիշկն աշխարհով ուղող է յետոյ անոր չափ եւ աւելի եւս հռչակաւորութեան համառոտ Հանին բժշկապետն, որ իւր երկտասարդութեան միջոցին իբրեւ սպասաւոր, յարեցաւ անոր (Մատուայի որդւոյն) ի մասին Դեղաբարձութեան կը կատարէ իւր սպասաւորութիւնը: (Տես Հետադ. Հատ 14, շրթ եւ ՅՐԻ կենագրութիւնն):

Մեծամեծ բժշկաց Դեղաբարձութեան արուեստն ալ կատարելէ յայտնադոյն եւս կ'իմանալ ամենահռչակ բժշկապետի մ'իւր անձին նկատմամբ պատմածէն, զոր պահած է եւ կը հաղորդէ Ամիր-տովլաթ Պիտաւութեան մի մէջ՝ որով պիտի զբաղեցէ ի Հոմին: Աւստի Ամասիայի որդւոյն, ի մասին Դեղաբարձութեան կը կատարէ իւր սպասաւորութիւնը: (Տես Հետադ. Հատ 14, շրթ եւ ՅՐԻ կենագրութիւնն):

իմ բնութիւնն աւերեք եւ այնոր համար այս գեղս
ինչի օգտութիւն չարար եւ զնա արար: Եւ յետոյ
ինչոք առի որ ծնած էր խիտ բարակ, եւ յետոյ
բոլորէն շինեցի եւ իւր ձեռնէն: Եւ զօգտութիւնն
գտայ:» Եւ այսմ մասին առաւ յառաջ կը բե-
րանի բաց ի հասարակ բժշկաց եւ բժշկականոց,
— որոց համար կը յիշատակուի թէ «Չայս (զմա-
նուն Աղայեաւ) ինք եւ շինեց կամ «Չոր լիշտաւ
բժիշկն շինեց:» Եւ ասանց նման այլ ոչ սակաւ,
— կայ նաեւ իբրեւ գեղ շինող թագաւոր, որոյ
անուամբ կը կոչուի գեղն: Թ(Ն)րիարի մաստրիտոս
կոչուած Գեղադիրն այսպէս կը սկսի. «Չքարայրի
որդին ասէ՛ թէ Ձերնն շինել եւ Մասարատետոս
թագաւորն, եւ եղիք զիբ անուն, եւ շինած է գեղն
եւ փորձած իր վրայ...»: Կայսրի յիշատակու-
թիւնը կան նաեւ ընդհանրապէս այլեւայլ ազգի
բժշկականաց վրայ. «Չայս Պարսից բժշկականացն»
... զիբնէ Հռոմաց բժշկականացն... Զնդկաց
բժշկականացն եւ շինեց:»

Ի բժշկարանն կը գտնուին, բոլոր, Գեղա-
դործութեան վերաբերեալ: — Բմանք ունին
յատուկ Գեղադործական մասն՝ Ախրադ-թիւ կոչ-
մամբ, որ բուն բժշկական ծիւղերէն զատեալ՝ իբրեւ-
ուրոյն բաժին մի կը կազմէ, եւ է որպէս թէ ժո-
ղովածպը Գեղադորդ, որը բոտ պէսպիսութեան
տեսակաց գեղոց՝ այլեւայլ խմբերու կամ ցեղերու
բաժանեալ՝ կանոնաւոր դրութեամբ դասաւորեալ
են: Բայց շնոց Գեղադորդն ընդարձակագոյն են
բան զարդեաց Գեղադորդ, այս վերջիններէն աւելի՝
սննդանալով համառօտ տեղեկութիւններ այն ան-
տից եւ հիւանդութեանց որոց ի դարման կրնան
օգտուի գործածուիլ: մանրամասն հրահանգներ
գեղոց բազմաթիւ ձիւթերը պատրաստելու, կրարու
են խառնելու, եփելու, թրելու, շոյրելու
վրայ եւ այլն: Գնահատն իրատեսի գեղոց կիրարկու-
թեանն յառաջ եւ յետոյ բնուել զգուշութեանց,
Պատակար եւ անխնայ տառելեաց եւ բնականաց եւ
այլոց նմանեաց վրայ:

Բայց բժշկարանը՝ յատուկ Արեւադարձն ու-
նեման թէ ոչ՝ Գեղադործութեան վերաբերեալ
մասեր ի մէջ կը բերեն նաեւ Անտարանութեան
ծիւղին մէջ, ուր անտից եւ հիւանդութեանց վրայ
ճառելու միջոցին՝ անոց իւրաքանչիւրին առ երի
ի զնուն փանգազանայ դարմանքն, երբեմն ծիւղ
Գեղադորդի ձեռնով՝ վերագոյն նշանակեալ տեղե-
կութեամբ, հրահանգը եւ իրատեսը, — յայ-
նա՛նք ի՛նչ պնդա՞ր որպէ՞ս կը պատշաճի Գիմ կարելո՞ր
է, — եւ երբեմն առանց այնպիսի ճշդութեան, եւ
զիշտաւորաբար չընելով՝ անոց սկզբնաւորութեան
նշխարական բանաձեւն՝ թէ Ա. զԱ. եւ ԳԲ. զԳ. ։

Ի Հոմին հետադարձութեան պիտի առնուիք
երեք միայն Արեւադարձն Ա. Բովհանու բժշկի
կամ 1438 բժշկարանին, Բ. Ամիրտովլաթայ, եւ
Գ. Անանուս ընդարձակ Արեւադարձն զոր Հաւա-
քածպ Վեր. կը կոչենք: — Այս երեքն՝ զիշտա-
րաբար Գ. ինչ ուսումնասիրութեան ժամանակ առիթ
կ'ունենանք տեսնել այլ եւս Գեղադործական
գրութեանք:

Ա. Արեւադարձն Բովհանու բժշկի: Որոշ
հեղինակի անուն չունի ոչ Արեւադարձն եւ ոչ իսկ
բովհանական բժշկարանն՝ որոյ սկզբնաւորութիւնն է
այն Գեղադործական գրութիւնն: Աստի յայ-
նոց գնահատելու վախճանաւ դրած երեք գանուն
բժշկին՝ որ ՊԶԻ. = 1438 թուականին նոյնը կազ-
մէ (ընդօրինակել) տուած է իւր կիրարկութեան
համար, եւ ինչպէս յայտնի կ'երևայ՝ յատուկ աշ-
խատիրութեամբ իբրեւ նոր գրութիւն դարձուցա-
ծ է, գաղափարել տուած սկզբնադրէն՝ շատ բան
եղանակաւորելով, անոր յեղունակաւ մի փոխելով,
տեղ տեղ համառօտելով եւ տեղ տեղ յաւելուած-
ներ մուծանելով: Անգէպ չէ ենթադրել թէ
այս եղանակաւորումն, փոփոխմանց եւ մանաւանդ
յաւելուածաց ոչ սակաւ մասունքն՝ իւր հորմէն
Արապետ Սկանաւորն ունին իրենց ծագումն:

Իսկ սկզբնագիրն որ յիշեցինք՝ ի մեր ծանո-
թութիւնն հասած հնագոյն բժշկարանն է, որոյ ի
վերնագրին նշանակուած է թէ «Փոխած է ի տա-
միկ (յարաբարեւել) լեզուէ ի հայո՝ ի ժամանակս
յաղճիտ թագաւորին Հայոց Գագիկայ յայնքն»
Ժ. Գարուն վերջեր կամ ԺԱ. ին սկիզբները: Երեք
գարուն չափ անցնելէն ետեւ՝ օրինակ մի գաղափա-
րած է ԺԳ. Գարուն իսկին տարիներն (ՉուԳ. =
1294 թուականին) Պարսն Հեթմայ Կուրկուի
Տեհուն կիրարկութեան համար:

Չեւազարն սկիզբէն պակասեալ երեք թիվոց
անմիջապէս կը յաջորդէ Երազապանին եւ բովհա-
նակ բժշկարանին Յուցակն՝ շարունակեալ ծածա-
համարով: Իսկ Յուցակին վերջնական է այս. «Չա-
րազարութիւն (կ'իմանայ՝ շարադասութիւն) գրաց
այսպէս գտեցա՞ն: Յուցակն ետեւ կու գայ բուսա-
րան մի գեղերու անունաւ: Եւսմը կը յաջորդէ բուն
Արեւադարձն, որ եւ այն չունի ընդհանուր վեր-

1 Որպէ՛ս կ'ընայ մակերեւուէ թերթի համարներուն
նոյնով: Անագրին սկիզբն երեք թիվոց կը պահելու,
յոր անշուշտ կային կարելու տեղիութիւնը: Թերեւս եւ
վերնագրի իսկ: Բախտն: Վերին Յիշատակարանն մասաւոր
իւր կը լցնեն նոյն պակասութիւնն: — Սկզբնական Յու-
ցակն վերջն տակաւ առող Յիշատակարանն՝ այնչափ միայն
նոր մասնութիւն կ'ունենանք, որ Արեւած կ'աղանջ
Անշուշտ է:

2 Գեղադորդն՝ Հետադարձութեանց մէջ՝ երկու Աե-
ադարձս վրայ այս տեղիութիւնն հնագործան ենք: Նախ
ի 10որդ Համին՝ բուն մասնէ, ապա ընդարձակագոյն ի 13որդ
Համին, բայց թէ առա եւ թէ ի յարեան հարկ համարե-
ցանք ինչ ինչ կրկնէ: Արեւադարձին վրայ զգուշա-
կութեամբ: — Ծանօթելու կը արդարեւ անունը
տա. Դեմադարձութիւն յիշատակարանն: Հնագոյն գրութիւնն
1294ին՝ բուն ՎՅՅՅին, բայց չունենալով ի մեզին գնալով
օրինակ հնագոյնը, — թէ եւ ասանք ընդ բուսական տեղի-
կութիւններ եւ Հոմինը, որոցմ մի քանի հրատարակե-
ալ ենք, (սակ Համ 15ին մէջ յառաջ իբրեւս ճամբանակա-
ն օրինակներ:) — ասիականաց շատանայ յետադարձն:

— Որովհետեւ 1294ին հնագոյն բժշկարանն յիշա-
տակեցինք, այստ ասիւի կ'ուզենք համառօտել մանաւան-
դել թէ ինչ եւ 13որդ Համին սկզբնական մանրագրի տեղի-
կութեան վերջի նշանակուած հնագոյն եւ (ՉԻԵ. = 1276
թուականին րիւսէ) բժշկարանն Էմիրամիթ Կամարինին
Նոյն տեղիութիւնը կը փակեցը բնով: Ասոր վրայ առ-
այսմ՝ այսչափ միայն. որով յայն կը յայտնենք նոյնին
նկատարան որոշ մասնութիւնն ստանալ: Ար. 1892ին վեր-
ջին Պր. Գարազապան (այսմ՝ Գարազապ Ա.) ՏԵՐ-Միլիտանն,
որ առաջնապէսութեան պատճառի Էմիրամիթ հետա-
տարանն է, համեմատ հնագործն անկ կարելու որ պարզագոյն
հնաւորն է: Եւ ընդհանուր անուամբ՝ Էմիրամիթ Կամարինին
Միլիթարայ Հեթմայ Էմիրամիթ Միլիթարայ Կամարինին
տեղիութիւնն գրուած է յաջորդ տարուան սկիզբն, որով
համար մեր ընդհանրութիւնը հրատարակու կը յայտնենք:

յու ժէ չեղէ: Եւ թէ հանց գողութեան ինի՛ որ դեւորի գործ թիւնն է այն գողութեան հասնի եւ քիչ մի է հոն ինչպէս, որ այն դեղին գործ թիւնն կենարարն ներդրէ, որ կատարի բանն: ...

Բաւական համարելով այլապէս նկատմամբ կապակցութեան երկու գրութեանց, որոց մէջ այս յիշատակութեանքն են էլ: Օրինակին շարունակութեան համար՝ գրեթէ նոյնութեան կամ նմանութեան ոչինչ այլ նշանաւոր կայ, — կը վերջաւորենք ի մէջ բերելով Պիտագորաս յետին տողին, որ կը տայ Յիշատակութեան կոչուիլ նոյն գրութեան:

Զ.

Եւ կատարեցաւ Առաջարկութիւն Արտագրութեան կամին Ատուծոյ: Եւ յիշեմ՝ մէկ քանի բան մի այլ՝ թէ պատճառն ինչ է որ այս Առաջարկութեան գրեցաւ: — Տեսայ եւ անպիտան ծառայ Ատուծոյ Ամբաստանութիւն թուականութեան շարքի մէջ: Ապրիլ, ասոյն թ. Զ. ի տունի աւետանն սորոյն Ատուծան ծածկին ի մայրաքաղաքն է Կոստանդնուպոլսն, եւ գտաւ շատ Արտագրութեան, որ գտած էր չայոց լեզուով, եւ զինչ որ կու յիշեն զայս շինածն իրացս զպատճառն չգիտէին՝ թէ այս յեր էր: Եւ զպեղծութեան թրապարտն չգիտէին, եւ զինչ որ կու շինուէր՝ չէր աղէկ, ի զործն պակասութեան կայր, եւ չէին գիտիլ զայս Առաջարկութեան, եւ մեզ զհետք եւ յայտնացն, զի ով որ ի յայս արուեստս հետն է՝ նա իւր շինած զհետք պակասութեան չգտուի կամին Ատուծոյ: Եւ զիս չառաջ՝ պարն եւ Պատանիք պարն յիշեցէք ի Տեր:

Վերադառնալով ի իմանալ թէ ուստի պատճառած եւ ինչպէս մտած գտած է այս նմանութեան եւ բաժանմանայ նոյնութեան ի մէջ Պիտագորասն եւ ի մէջ Հաւաքածոյին Եւրապայական կտորին: — Թէպէտ շատ դժուար է որոշելն եւ վճռողաբար բուն մի հաստատել, սակայն յուսանք որ յանդգնութեան չի համարուի յայտնել Տեսեւեւոր երեք ինչպէս ինչպէս, որ կարծենք՝ բնական են: Ա. Կամ Հաւաքածոյ Արտագրութեան հաւաքողն (հաւաքողներն մին, եթէ աւելի են քան զմի՝ ինչպէս հաւանաբար թիւնէս) զՊիտագորասն թիւնն առած, եւ մաստաբ համառօտելով՝ մասամբ բաւ առ բաւ օրինակելով, Հաւաքածոյին սկիզբն փոխադրած է: — Բ. Կամ Ամբաստանութեան նոյն փոխադրողն առջեւն ունենալով, ընդլայնած եւ զիւր Պիտագորասն յօրինած է: — Գ. Կամ ի հին ժամանակաց կայր այնպիսի գրութիւն մի, զոր առաջինն համառօտած է եւ երկրորդն ընդարձակած: — Գուցէ գտնուի Գ. Կամ մ'ալ յաւելանայ, որ բոէ թէ Անանուսն մեծ Հաւաքածոյին Եւրապայական կտորին, նոյնին աշխարհիւն եւ Ամբաստանութեան զանազան գրութիւններն ժողոված եւ զՊիտագորասն թիւնն յերեւած հանած է. եւ այս անհարապատ գրաւածոյն ճիշտութեան ապաւ համար՝ Ամբաստանութեան հաւաքողն հաշվաւոր անուամբը զարգարած է: — Թողով Մասնագիտաց որոշել այս երեք — եւ իժէ կամին՝ շորս — ենթադրութեանց հաւանականութեան չափն, կ'անցնինք մանրամասնութեանց Հաւաքածոյին:

(Ըրբանապէի)

Հ. Պ. Յ.

ՄԱՅԵՆԱԽՈՍՍԱԿԱՆ

ԿՆԱՅԵՆԱՆՈՍ ՍԵ. — Յուցակ հայերէն ձեռագրների Թիֆլիզի Ներսիսեան Նոգեւոր Դպրատնոց: Թիֆլիզ, 1893, Շարաճի տպարան. 4° երես 76:

Այն վերագրով եւ «Ներսիսեան Հոգեւոր Դպրատնոցի» կերով վաւերացեալ տետր մ'ընդունած է Հաւաքողն իմբագրութիւնը շնորհակալութեամբ:

Տեսերի վերջիցեալ հայերէն վերնագիրը տպուած է նաեւ գերմաներէն թարգմանութեամբ՝ „Catalog der armenischen Handschriften des Armenischen Nersisian Seminars zu Tiflis“. Գերմաներէն ծակատը կարդալն ետեւ՝ կը լեւրթեմ անմիջապէս հրատարակութեան սկիզբներն ու վերջը, Ներս. Հոգ. Դպրատնոցի ձեռագրաց վրայ գերմաներէն տեղեկութիւններ ալ գտնելու նպատակաւ. սակայն չեմ գտնիր տող մը գերմաներէն: Հապա ի՞նչ նպատակաւ գրուած է գերմաներէն ծակատն: Եթէ հայագէտ Եւրոպացի մը համար. աւելորդ է այն ծակատն: Իսկ եթէ ոչ-հայագէտ Եւրոպացի գիտնականաց համար, այն ժամանակ անհրաժեշտ էր տետրին սկիզբն եւրոպական լեզուաւ մը բովանդակութեան համառօտութիւնը զնել, յիշելով կարեւոր գիտելիքները եւ իւրաքանչիւր ձեռագրին բովանդակած գրութիւնները: Այսպէս բրած են ձեռագրաց ցուցակի հրատարակութեան ձեռնարկող Վիննայի Միխիթարեանը: Եւ այս աւելորդ չէ. փասն զի շատ են թուով հայրախօսական եւ բնագրական հետազոտութիւններով զբաղող Եւրոպացիք, որոնք այդ համառօտութեան պէտք ունին, եւ այս ցուցակներէն պիտի տեսնեն հայ մասնագետութեան հարստութիւնը, հետեւաբար հայերէնն ուսանելու անհրաժեշտութիւնը, եւ կամ ասով կարող պիտի ըլլան գէթ հայերէնագետներու միջնորդութեամբ այս ձեռագիրներէն օգտուիլ: Եւրոպացի գիտնաց համար այս այնչափ կարեւոր է, որ մինչեւ քաջ հայագէտն Պր. Հ. Հիւրշման կը բերէր Վիննայի Միխիթարեանց հրատարակած ձեռագրաց ցուցակին երկու տետրերուն նկատմամբ: «Ապագային մանրամասն ցուցակները (եւ ոչ միայն համառօտութիւնը) միայն եւրոպական կամ գտնէ նաեւ. եւրոպական լեզուաւ մը գրուելու են. փասն զի ասոնք նաեւ, Հայոց եւ Հայագիտաց շրջաններն ալ դուրս հետաքրքրական են:»

Տեսերի բնագրին առաջին մասն «Եւրապացիներն» է: Այս Եւրապացիներն «Ա. մասն